

МОДЕЛЮВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА З ТУРИЗМУ

Ольга Нетребіна

Єваторійський інститут соціальних наук РВНЗ КГУ

Анотація:

Стаття присвячена аналізу таких дефініцій, як «педагогічна технологія», «мультимедіа», «мультимедійна технологія навчання» «мультимедійна педагогічна технологія». Встановлено, що педагогічна технологія є змістовим узагальненням і може розглядатися у трьох аспектах: науковому, процесуально-описовому та процесуально-діяльнісному. Виявлено зміст та основні напрями моделювання мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури майбутнього менеджера з туризму. Визначено концептуальні положення використання мультимедійної педагогічної технології. З'ясовано педагогічні умови процесу формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму засобами мультимедійних технологій. Зазначено, що для визначення якості результатів мультимедійної педагогічної технології використовується моніторинг процесу формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму.

Ключові слова:

педагогічна технологія, мультимедіа, мультимедійна технологія навчання, мультимедійна педагогічна технологія.

Анотация:

Нетребина Ольга. Моделирование мультимедийной педагогической технологии профессиональной культуры будущего менеджера по туризму.

Статья посвящена анализу таких дефиниций, как «педагогическая технология», «мультимедиа», «мультимедийная технология обучения», «мультимедийная педагогическая технология». Установлено, что педагогическая технология является смысловым обобщением и может быть представлена тремя аспектами: научным; процессуально-описательным; процессуально-деятельностным. Определены содержание и основные направления моделирования мульти-медийной педагогической технологии формирования профессиональной культуры будущего менеджера по туризму. Выделены концептуальные положения использования мультимедийной педагогической технологии. Сформулированы педагогические условия процесса формирования профессиональной культуры будущих менеджеров по туризму средствами мультимедийных технологий. Отмечено, что для определения качества результатов мультимедийной педагогической технологии используется мониторинг процесса формирования профессиональной культуры будущих менеджеров по туризму.

Ключевые слова:

педагогическая технология, мультимедиа, мультимедийная технология обучения, мультимедийная педагогическая технология.

Resume:

Netrebina Olga. Modelling of multimedia teaching technology for the formation of the professional culture of the future tourism managers.

The article deals with the analysis of such definitions as „educational technology”, „media”, „multimedia technology education”, „educational multimedia technology”. It has been determined that educational technology is a semantic generalization and can be represented by three aspects: scientific, procedural and descriptive, procedural and activity. The content and main directions of the modeling of multimedia educational technology for the forming of future tourism managers' professional culture are shown in the article. Conceptual positions of using multimedia educational technology have been allocated. Pedagogical conditions of the process of forming of future tourism managers' professional culture by means of multimedia technology have been identified. Monitoring of the process of formation of the future tourism managers' professional culture is used to determine the quality of the results of multimedia educational technology.

Key words:

educational technology, multimedia, multimedia technology training, multimedia educational technology.

Постановка проблеми. Для етапу глобальної інформатизації суспільства характерне моделювання нових педагогічних технологій, орієнтованих на розвиток інтелектуального та загальнокультурного потенціалу майбутніх менеджерів із туризму, на формування умінь здійснювати різноманітні види самостійної діяльності щодо збирання, обробки, передачі та продукування професійної інформації. Саме тому необхідним є створення інноваційних методичних систем навчання, орієнтованих на формування умінь студентів туристичного профілю реалізовувати у професійній діяльності мультимедійні технології.

Одним з ефективних методів цього складного процесу вважаємо моделювання. Моделі дають змогу презентувати технологічний підхід не як дискретне педагогічне явище, спрямоване на локальні зміни окремих аспектів освітнього процесу, а як цілісну сутність – від

постановки мети до отримання кінцевого результату.

Аналіз дисертацій за 2006-2012 рр., присвячених проблемі формування професійної культури фахівців засвідчив, що науковці використовують термін «професійна культура» для додаткової характеристики рівня професійної підготовки за допомогою особистих якостей фахівця. Саме тому визначення професійної культури спеціаліста є неоднозначним об'єктом дискусій психологів, педагогів, спеціалістів-практиків. Попри всі розбіжності у визначенні сутності цього поняття, погляди дослідників збігаються щодо структури професійної культури майбутнього фахівця, як єдності таких складників: 1) аксіологічного, що представлений сукупністю цінностей, які створені людством і є частиною цілісного процесу освітньої та фахової діяльності на сучасному етапі розвитку суспільства;

2) технологічного, який охоплює засоби і прийоми фахової діяльності; 3) особистісно-творчого, що розкриває технологію оволодіння професійною культурою і втілення її у фахову діяльність як у творчий процес.

До об'єктів технологізації освітньої діяльності належать: цілі, зміст, організаційні форми сприйняття, переробки та подання інформації, взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, процедури їх особистісно-професійної поведінки, самоуправління і творчого розвитку [1].

З огляду на викладене вище, зазначимо, що одним із провідних підходів до реалізації мети нашого дослідження є технологічний. Сутність технологічного підходу до процесу формування професійної культури менеджерів із туризму полягає у діагностичному цілепокладанні та проектуванні навчального процесу у формі суб'єкт-суб'єктної спільної діяльності викладача і студента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше термін «технологія» до процесу виховання застосував А. Макаренко, а широке впровадження технологій у педагогічну практику розпочалося в 60-ті роки ХХ ст. Воно пов'язане з іменами таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як: А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Беспалько, Б. Блум, В. Бондар, Д. Брунер, В. Вонсович, П. Гальперін, Дж. Керол, В. Лозова, І. Підласий, С. Сполдінг, А. Фурман, Д. Хамбліна, Н. Щуркова та ін.

Проблеми технологічного підходу у сфері педагогічної теорії і практики розглядали С. Бондар, С. Гончаренко, С. Пальчевський, О. Пехота, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, С. Сисоєва, П. Сікорський. Дослідники визначали технологічний підхід як орієнтацію навчально-виховного процесу на гарантований освітній результат, удосконалення навчальної діяльності, підвищення її результативності, інтенсивності, інструментальності.

Формулювання цілей статті. У науковій літературі не досить чітко розкрито питання моделювання мультимедійної педагогічної технології у процесі формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму. Саме тому актуальність, теоретична та практична вагомість проблеми використання технологічного підходу у професійній підготовці фахівців зумовили мету статті – змодельовати мультимедійну педагогічну технологію процесу формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «технологія» походить із грецької та означає «знання про майстерність». Науковці використовують це поняття у двох значеннях: 1) сукупність прийомів і способів обробки або

виробництва певних продуктів; 2) наука про способи обробки або виробництва певних продуктів.

У педагогічній практиці технологічний підхід втілюється через максимально чітке формулювання мети, яке допомагає зорієнтувати студентів на отримання конкретного результату; підготовку необхідних навчальних і робочих матеріалів, а також на організацію процесу реалізації мети; пошуку й визначення механізмів взаємодії та оцінки поточних, проміжних та підсумкових результатів; становлення еталону оцінки та механізму порівняння з кінцевим результатом.

Використання технологічного підходу при формуванні професійної культури майбутнього менеджера з туризму передбачає: прогнозовану постановку мети (сформованість професійної культури); попередню діяльність щодо проектування педагогічної технології; конструювання інструментарію або механізму діагностики отриманих результатів, визначення ефективності педагогічної технології; реалізацію відкоригованої педагогічної технології; досконале засвоєння студентами навчальних елементів, які забезпечують високий рівень професійної культури майбутнього менеджера з туризму.

Враховуючи завдання і предмет дослідження, звернемося до таких дефініцій, як: «педагогічна технологія», «мультимедія», «мультимедійна технологія навчання», «мультимедійна педагогічна технологія».

Аналіз деяких аспектів поняття «педагогічна технологія» подано в таблиці 1.

Отже, як переконаємося, педагогічна технологія є змістовим узагальненням, що охоплює всі ці визначення, й може розглядатися у трьох аспектах: науковому (педагогічна технологія – складник педагогічної науки, що проектує педагогічні процеси у педагогічних системах); процесуально-описовому (опис, алгоритм процесу, сукупність цілей, зміст методів і засобів для досягнення гарантованих результатів, запланованої мети); процесуально-діяльнісному (здійснення технологічного процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів).

Через пошук інноваційних технологій навчання в сучасному педагогічному процесі відбулася заміна застарілих технічних засобів навчання сучасними мультимедіа.

Отже, як переконаємося, педагогічна технологія є змістовим узагальненням, що охоплює всі ці визначення, й може розглядатися у трьох аспектах: науковому (педагогічна технологія – складник педагогічної науки, що проектує педагогічні процеси у педагогічних

системах); процесуально-описовому (опис, алгоритм процесу, сукупність цілей, зміст методів і засобів для досягнення гарантованих результатів, запланованої мети); процесуально-діяльнісному (здійснення технологічного процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів).

Таблиця 1

Визначення поняття «педагогічна технологія»

Дослідник	Визначення поняття
Кіяшко О.	система найбільш раціональних способів досягнення поставленої педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні та ефективні засоби досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей.
Мацишин М.	цілі, функції, етапи професійного становлення, зміст діяльності студентів, форми організації навчально-виховного та науково-дослідного процесу, методи професійного становлення майбутніх фахівців, критерії оцінки та результат, до якого необхідно прагнути у процесі оволодіння професією.
Ярошук Л.	змістово-операційна діяльність щодо забезпечення педагогічного процесу; систематичне і послідовне втілення на практиці заздалегідь спроектованого навчально-виховного процесу; сукупність взаємопов'язаних засобів, методів і процесів, необхідних для організації цілеспрямованої дії на формування особистості із заданими якостями; діяльність, спрямована на створення умов для формування особистості (особистісно зорієнтована взаємодія); раціонально організована діяльність щодо забезпечення досягнення мети педагогічного процесу.
Лихачов Б.	сукупність психолого-педагогічних настанов, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів.
Москаленко П.	низка вказівок, дій і операцій моделювання, реалізації діагностики ефективності, корекції процесу навчання або виховання.
Безпалько В.	проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці як змістова техніка здійснення навчально-виховного процесу.

Через пошук інноваційних технологій навчання в сучасному педагогічному процесі відбулася заміна застарілих технічних засобів навчання сучасними мультимедіа.

Поняття «мультимедіа» виникло у 80-ті роки ХХ сторіччя та мало значення «декількох засобів комунікацій». Неперервний розвиток комп'ютерних технологій зумовив використання цього терміна при визначенні комп'ютерних програм і продуктів, які містять у собі звук, графічне зображення та фільми так само, як і текст. У сучасних словниках «мультимедіа» використовується для визначення: 1) різних засобів комунікації, що поєднують декілька медіа [4]; 2) комп'ютерної технології, що дає змогу гнучко керувати потоками різної інформації – текстами, графічними зображеннями, музикою, відеозображеннями [2]. Із часом термін «мультимедіа» почав використовуватися в освіті та набув дещо іншого значення. У словнику Колліна «мультимедіа» – це застосування в навчальному процесі різних засобів комунікації, зокрема підручників, телебачення та радіо [3].

Аналіз психолого-педагогічної літератури довів, що мультимедійні технології навчання – це сукупність різних засобів навчання, зібраних у єдиному програмному продукті, який поєднує різні види інформації (текст, графічні

зображення, слайди, аудіо- та відеоінформацію, мультиплікації), у процесі використання яких здобуваються нові знання та вдосконалюються ключові та професійні компетенції студентів туристичної освітньої галузі.

Мультимедійна педагогічна технологія формування професійної культури майбутнього менеджера з туризму забезпечує подання та засвоєння управлінських і природничо-наукових знань шляхом відродження соціально-психологічного та суспільного контексту їх отримання у процесі людської діяльності, яка має концептуальну ідею, мету, алгоритм реалізації та спрямована на певний результат.

Зміст мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури майбутнього менеджера із туризму складається з: 1) практичної сторони професійної діяльності, зумовленої професійно-орієнтованими завданнями, моделями та ситуаціями; 2) соціальної, що відтворює досвід соціально-економічної практики з різними формами соціальної діяльності та комунікації в туристичній галузі.

До основних напрямів моделювання мультимедійної педагогічної технології процесу формування професійної культури майбутнього менеджера з туризму належать дидактичні принципи, пов'язані з методологічними

підходами до цього процесу; вони визначають зміст, організаційні форми та засоби реалізації навчальної діяльності відповідно до цілей і закономірностей сучасної освіти: відповідності, спрямованості на результат, особистісної орієнтації навчання (компетентнісний підхід); загальнокультурного розвитку в умовах інформаційно-комунікативного середовища (культурологічний підхід), технологічності (технологічний підхід), гуманізації та гуманітаризації навчання (гуманітарний підхід).

Наведену сукупність положень взято нами за концептуальну основу розроблення мультимедійної педагогічної технології (МПТ) формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму.

Виділимо такі концептуальні положення використання мультимедійної педагогічної технології:

– мотиваційно-ціннісний характер процесу формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму засновується на чіткому та діагностично заданому очікуваному результаті – сформованій професійній культурі, що характеризується наявністю у студентів стійких компетенцій у сфері туристичної діяльності, яка відбувається у світовому мультикультурному просторі з урахуванням неоднорідності, відвертості та постійної видозміни цього простору;

– у процесі проектування й організації важливими є задана характером майбутньої професії менеджера із туризму квазіпрофесійна діяльність, а також професійно-культурні компетенції як складники цієї діяльності. Механізмом реалізації такої діяльності є навчання студентів мультимедійних технологій шляхом застосування у професійній підготовці самих мультимедійних технологій, спрямованих на формування когнітивних, технологічних, аксіологічних, рефлексивних умінь;

– формування професійної культури майбутніх менеджерів – це сукупність двох взаємозв'язаних, проте самостійних видів діяльності: діяльності того, хто навчає (викладача), і діяльності того, хто навчається (студента);

– диференційований та індивідуальний характер формування визначається такими психолого-педагогічними передумовами, як: урахування індивідуальності характеру засвоєння знань студентами через особистісне осмислення мотивів навчання, схильностей, здібностей, стилю мислення та ін.;

– формування професійної культури відбуватиметься тоді, коли навчальний матеріал уводиться не як описовий, а буде містити реальну проблему. Акцент робиться на

формуванні аналітичних умінь навчально-професійної діяльності;

– технологічність, а також «стиснення» навчальної інформації (шляхом узагальнення, збільшення, систематизації та генералізації знань);

– забезпечення міжпредметних зв'язків дисциплін, без чого взагалі неможливо сформуванню професійну культуру майбутніх менеджерів із туризму;

– рефлексивний компонент (моніторинг якості формування професійної культури).

Мультимедійна педагогічна технологія є інтеграцією особистісно-зорієнтованого навчання і самостійної пошукової діяльності студентів, що забезпечує їх мультимедійними засобами пошуку нового знання.

Ефективність реалізації розробленої мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури у студентів-менеджерів із туризму залежить від організаційно-педагогічних умов зазначеного процесу. Визначено, що формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму засобами мультимедійних технологій відбувається завдяки дотриманню таких педагогічних умов:

застосування інноваційних форм і методів формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму засобами мультимедійних технологій;

створення суб'єкт-суб'єктної комунікації засобами мультимедійних технологій;

наявність індивідуально-творчого середовища формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму;

урахування соціально-культурного розвитку туристичної галузі Автономної Республіки Крим.

Зазначені педагогічні умови є формою педагогічної діяльності, що має на меті формування висококваліфікованого менеджера з туризму з високим рівнем сформованої професійної культури. Отже, наведені педагогічні умови забезпечують виконання державного стандарту з підготовки менеджерів із туризму.

Для визначення якості результатів мультимедійної педагогічної технології використовується моніторинг процесу формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму. У межах нашого дослідження моніторинг визначення якості формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму засобами мультимедійних технологій – це діяльність, що ініціюється потребою систематично виявляти, вимірювати, оцінювати, коригувати та інтерпретувати результати впровадження мультимедійної педагогічної технології у процес професійної

підготовки студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент», з'ясувати причини успіхів і негараздів, зберігати, обробляти й поширювати інформацію про рівень навчально-

професійних досягнень студентів, розробляти рекомендації щодо підвищення якості формування професійної культури.

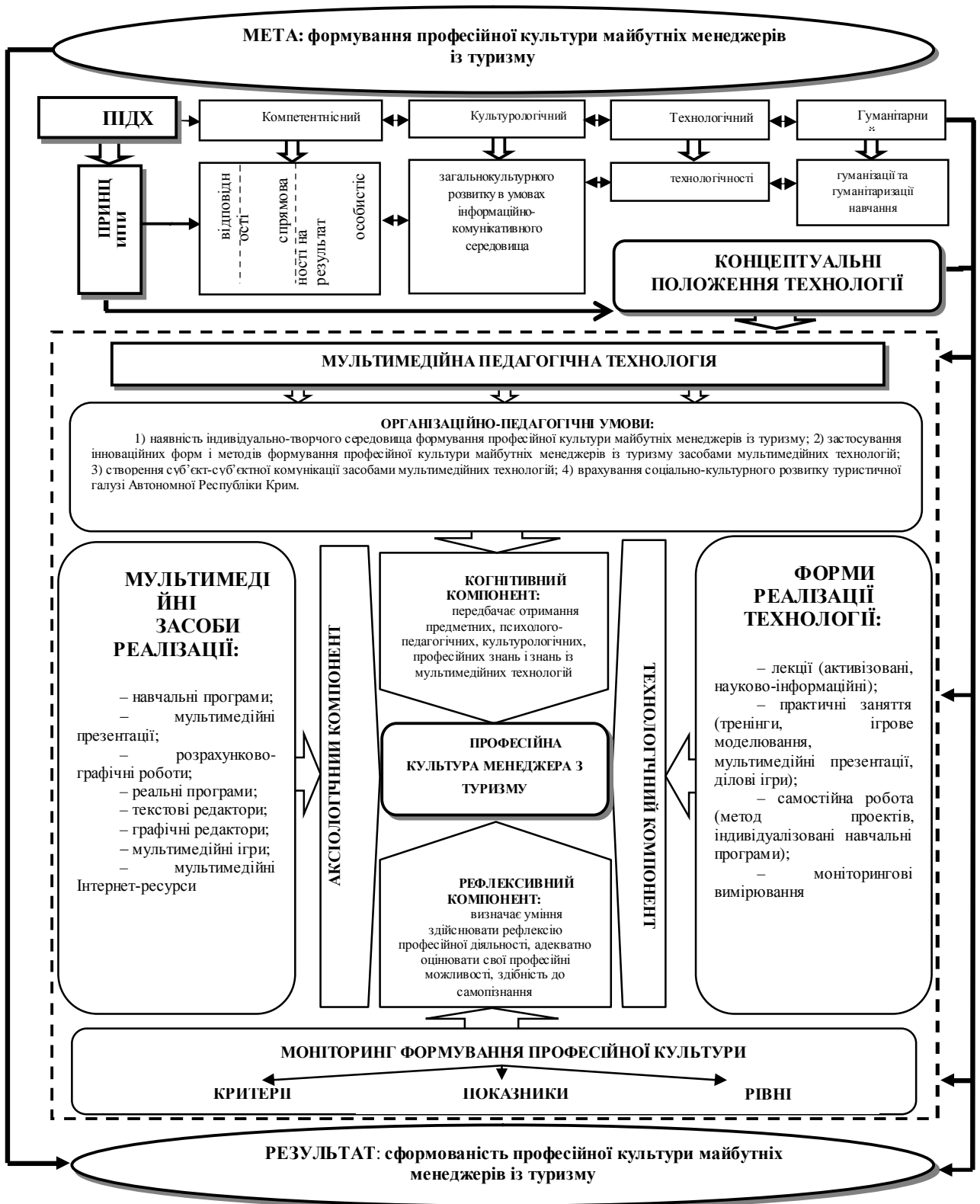

Рис. 1. Модель мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму

Отже, лише проведення систематичного моніторингу у процесі експериментальної роботи, зокрема у процесі апробації мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму, дає можливість отримати об'єктивні дані про результативність навчального процесу, скоригувати його і так досягти запланованого результату.

Розроблена модель мультимедійної педагогічної технології формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму, що представлена схематично на рис. 1, розглядається нами як ефективний інструментарій процесу організації професійної підготовки компетентного менеджера туристичної галузі.

Висновки. Аналіз результатів використання розробленої моделі мультимедійної педагогічної

технології формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму дав змогу дійти певних висновків. Мультимедійні технології мають великий освітній потенціал, підвищують ефективність професійної підготовки майбутніх менеджерів із туризму. Педагогічні умови організаційно-методичного забезпечення застосування засобів мультимедійних технологій у процес формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму становлять систему взаємопов'язаних складників. Процес формування професійної культури майбутніх менеджерів із туризму характеризується оптимальним поєднанням засобів мультимедійних технологій з іншими різноманітними традиційними та інноваційними методами та формами навчання.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Illustrated Oxford Dictionary // ed. director: D. Kindersley. – Oxford University Press, 1998. – 1484 p.
3. Collins Cobuild English Dictionary for Advanced Learners // ed. director. P. Collin. – P. Collin Publishing, 2001. – 1011 p.
4. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language // ed. director: B.S. Cayne. – Danbury, 1992. – 1149 p.

References

1. *Encyclopedia of education* (2008). In V. H. Kremen'. Kyiv : Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
2. *Illustrated Oxford Dictionary*. (1998). Ed. director: D. Kindersley. Oxford University Press. [in English].
3. *Collins Cobuild English Dictionary for Advanced Learners* (2001). Ed. director. P. Collin. P. Collin Publishing. [in English].
4. *New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language*. (1992). Ed. director: B.S.Cayne. [in English].

Рецензент: Сегеда Н.А. – д.пед.н., професор

Відомості про автора:

Нетребіна Ольга Юрївна
 Євпаторійський інститут
 соціальних наук РВНЗ КГУ
 вул. Севастопольська, 2
 м. Ялта, АРК, 98635, Україна
 doi:10.7905/нвмдпу.v1i12.871

Надійшла до редакції: 10.01.2014 р.

Прийнята до друку: 13.05.2014 р.